

Del 19 de maig al 5 de juny
a la 4ª planta de la Facultat de Geografia i Història
de la Universitat de Barcelona

TAULA RODONA:

Dijous 21 de maig a les 18h. a l'Aula Magna (4ª planta)

David Bondia, professor de Dret Internacional de la UB

Armen Gabriel Sirouyan, portaveu per al centenari del genocidi armeni

Andreu Fernández, fotoperiodista

Sarkis Hakobyan, representant de l'Associació Armènia-Catalunya 'Ararat'

Presenta i modera: Carme Panchón, Vicerectora d'Administració i Organització de la UB

Facultat de Geografia i Història

C/ Montalegre, 6

08001 Barcelona

Telèfon: 93 403 77 28/29

Fax: 93 403 77 38

Horari: De dilluns a divendres de 08:00 a 21:00h.

Més informació

www.solidaritat.ub.edu

www.europeanmemories.net

@euobmemories

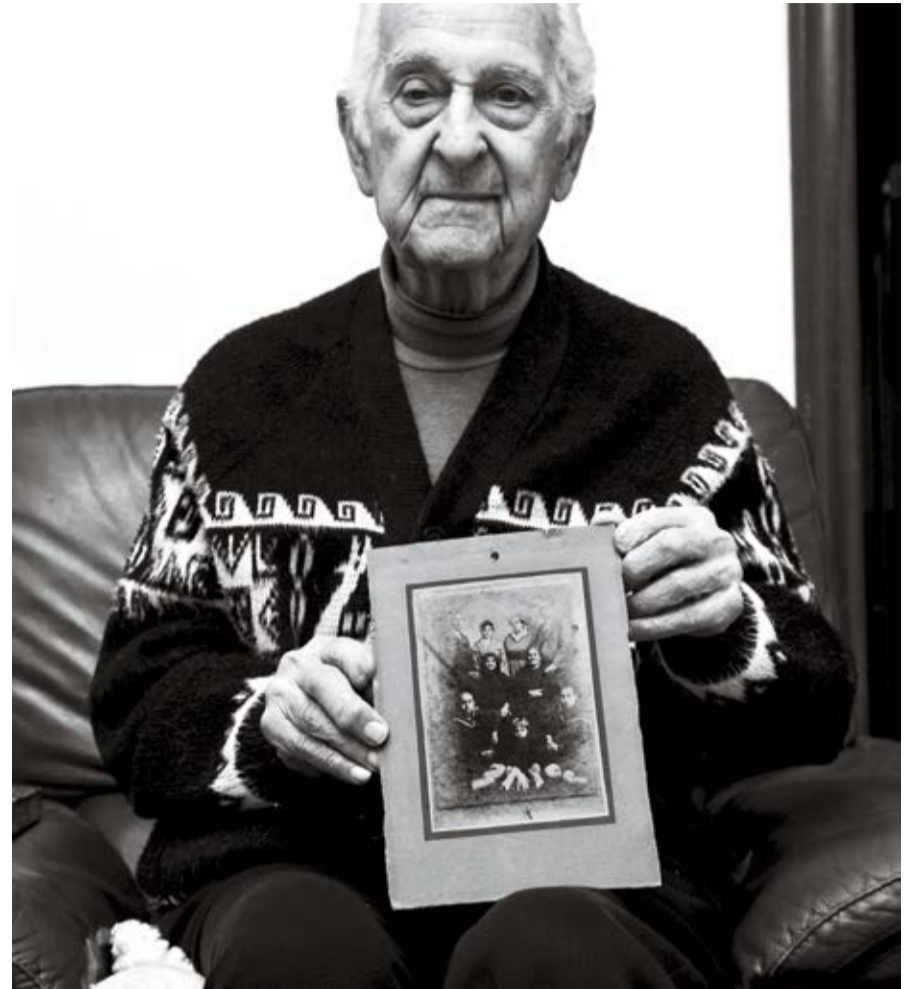
/europeanobservatoryonmemories

#ArmenianGenocide

ARMÈNIA, 100 ANYS DESPRÉS

FOTOGRAFIES D'ANDREU FERNÀNDEZ

Del 19 de maig al 5 de juny (ambdós inclosos)
Presentació de l'exposició i taula rodona:
21 de maig a les 18.00 hores

EUROPEAN
OBSERVATORY
ON MEMORIES

ARMÈNIA, 100 ANYS DESPRÉS

FOTOGRAFIES D'ANDREU FERNÀNDEZ

El passat 24 d'abril es compliren cent anys de l'inici del Genocidi Armeni. Per recordar-ho, l'Observatori Europeu de Memòries de la Fundació Solidaritat UB promou aquesta exposició amb fotografies d'Andreu Fernández i textos de David Devesa, produïda per l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. L'Observatori Europeu de Memòries té com a objectiu analitzar i promoure polítiques públiques de memòria que ajudin a fer reflexionar sobre els esdeveniments traumàtics de la història recent com és el cas del genocidi armeni, un dels episodis més terribles del segle XX.

ARMÈNIA, TERRA COBEJADA

Des de l'establiment de les seves arrels històriques més remotes, el territori que ocupa l'actual Armènia va anar sedimentant l'aportació dels pobles de l'antiga Mesopotàmia, la dominació persa i la influència hel·lenística dels

selèucides fins a l'establiment d'un regne propi que pivotà entre Orient i Occident. Cercant un equilibri entre l'empenta dels romans i perses, Armènia va anar formant durant l'Antiguitat un caràcter particular que s'expressà en manifestacions culturals com l'adopció del cristianisme –és el primer estat a proclamar-lo oficial l'any 301– i la creació d'un alfabet propi el 406. Aquest substrat li conferirà una singularitat que aflorarà amb la formació dels diversos períodes d'independència durant l'edat mitjana, malgrat les successives invasions d'àrabs, bizantins, seljúcides, mongols i turcmans. Tot i així, a partir del segle XV Armènia no es pot sostreure a la seva importància geopolítica i queda dividida entre els imperis otomà i persa, de manera que esdevé un veritable camp de batalla per a la resolució de les seves rivalitats.

Entre els segles XVI i XVIII, el poble armeni patirà l'opressió derivada de la seva manca d'autonomia

política. Tant otomans com perses imposaran als armenis adscrits als seus territoris diverses obligacions pròpies de l'estatus d'un poble conquerit. Com a conseqüència d'aquesta situació discriminatòria, es comença a articular al voltant de les jerarquies de l'Església armènia tota una sèrie de moviments diplomàtics que volen influir en les cancelleries europees per aconseguir la seva implicació en l'alliberament del país, que resulten totes elles infructuoses. Frustrades aquestes esperances, molts armenis prengueren el camí de l'emigració i d'altres encetaren el de la resistència armada, sovint amb les simpaties de l'imperi rus, que cobejava tenir una més gran influència a la zona i desgastar perses i otomans. Aquesta situació desembocà en una primera meitat del s. XVIII amb guerres sovintejades entre les tres potències imperials amb el territori armeni com a sagnant tauler d'operacions i amb una població sotmesa a massacres i saquejos.

El segle XIX no oferirà canvis substancials en aquesta situació, si no és per la definitiva entrada de l'imperi rus al territori. Així després d'una nova guerra entre russos i otomans, l'any 1829 es produirà l'annexió de la part oriental d'Armènia a l'imperi rus, la qual cosa vindrà aparellada d'una gran migració de 140.000 armenis que van abandonar la zona que

romania en mans otomanes per ingressar en territori rus. Els armenis, després de segles de promeses per part de diversos tsars, havien concebut l'esperança de trobar a Rússia un tracte molt més respectuós amb les seves llibertats, idea que resultarà anihilada per la política assimilista que emprendre el govern de Sant Petersburg. Mentrestant, la situació a l'Armènia occidental otomana no era en absolut millor, ja que les evidents simpaties prusses dels armenis els havien situa encara més com un element pretesament hostil.

Tot plegat farà que les idees nacionalistes que germinaven durant aquesta centúria a Europa també arrelin amb força a Armènia, de manera que conduiran a la formació de grups intel·lectuals i polítics que redoblaran esforços en la via de la reivindicació i la insurrecció popular, però també en la internacionalització de la qüestió armènia. Aquests moviments, que en ocasions es van manifestar en forma de revoltes, van ser esclafats i perseguits amb enorme contundència tant a la banda russa com a l'otomana, anticipant la política d'extermini que marcarà el final del segle XIX i el principi del segle XX.

GENOCIDI ARMENI

La marginació històrica patida pel poble armeni en el sí de l'imperi otomà es va intensificar l'any 1876 amb l'ascensió al poder del soldà Abdülhamit II, el qual va dur a terme una política de forta islamització en detriment de les minories del seu territori. L'exemple més descarnat d'aquesta opressió se situa entre els anys 1894 i 1896, trienni en que van ser assassinats amb absoluta impunitat uns 250.000 armenis, als quals van sumar 100.000 fugitius que van emigrar principalment a Rússia escapant dels saquejos, la fam i el fred.

L'any 1908 es va produir un gir polític amb la Revolució dels Joves Turcs, un grup nacionalista que volia establir una monarquia constitucional i que va acabar deposant un any després Abdülhamit II per la seva resistència a les reformes. Els armenis van acollir amb esperances aquests fets, però el nou soldà Mohamed V i el Comitè d'Unió i Progrés –veritable rector de la política otomana en el futur– van apostar per unes polítiques centralistes i ultranacionalistes turques. Així, enmig del desencís armeni, els anys posteriors seran temps d'escalada de la repressió, com ho demostra la matança d'Adana (1909).

L'adveniment de la Primera Guerra Mundial (1914-1918) implicarà l'exposició de l'Imperi otomà a un

conflicte de grans proporcions que posarà al descobert els seus problemes estructurals. La resposta dels Joves Turcs davant les tensions de la guerra va ser el reforç de la política d'homogeneïtzació interna, fet que derivà el 24 d'abril de 1915 en l'arrest i assassinat d'uns 800 intel·lectuals armenis, en una jornada que es coneix com el Diumenge Vermell. Aquest esdeveniment constituí l'inici simbòlic del que avui coneixem com a genocidi armeni (1915-1916), el qual es va saldar segons alguns autors amb 1'5 milions de morts –el 70% de la població armènia– i centenars de milers de desplaçats.

Aquests fets han estat generalment reconeguts com la primera gran matança del segle XX, tristament prolífic en aquest sentit. De fet, va ser l'advocat jueu Raphael Lemkin qui va definir per primer cop la idea de genocidi l'any 1944, tot subratllant el caràcter sistemàtic i la voluntat de destrucció de les bases de la supervivència de la comunitat atacada com a fonaments d'aquest concepte. En el cas del genocidi armeni, podem assenyalar clarament l'existència d'una estructura ben dissenyada per a l'assoliment d'aquests objectius. La primera d'aquestes mesures va ser la detenció i assassinat dels homes joves de la comunitat, alguns dels quals van ser obligats prèviament a fer treballs forçats fins a l'extenuació. Pel que fa a dones, nens i ancians es va optar sovint

per la deportació. Aquesta es va portar a terme sota la cobertura legal proporcionada per la Llei provisional de deportació del 27 de maig de 1915, on s'organitzava clarament la confiscació de béns i el desplaçament sistemàtic i massiu.

A tal efecte, es van destinar diversos camps de concentració del nord de Síria i Mesopotàmia on eren traslladats els represaliats. Els transports, però, esdevingueren simplement una altra modalitat d'extermini, ja que estaven farcits de maltractes atroços, assassinats, violacions i fams, que van comportar grans mortaldats. L'última estació d'aquestes marxes de la mort era la mateixa estada als camps, on les insuportables condicions d'alimentació, treball i salubritat delmaven ràpidament les files dels habitants, que estaven

també exposats al recurs definitiu de la violència física.

El reconeixement polític dels fets aquí descrits ha estat desigual i tortuós. Turquia admet actualment l'existència de la repressió i les deportacions, però encara nega el seu caràcter sistemàtic. En canvi, tant les Nacions Unides com la Unió Europea reconeixen plenament la seva naturalesa genocida. En aquest mateix sentit es va pronunciar el Parlament de Catalunya l'octubre de 2009 amb la unanimitat de tots els grups polítics.

*David Devesa,
Historiador i professor
d'Ensenyament Secundari*

TAULA RODONA

Taula rodona i debat sobre el genocidi armeni.
Dijous 21 de maig a les 18:00h.
a l'Aula Magna de la Facultat de Geografia i Història (4ª planta)
